

YTTRANDE  
2019-02-15

Dnr: N2018/05882/SPN

Näringsdepartementet  
n.remissvar@regeringskansliet.se

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds yttrande avseende:  
Betänkandet Verkställbarhet av beslut om lov SOU 2018:86

ArbetSam anser att det är av stor betydelse att skyddet för natur- och kulturmiljön inte minskar i genom en förändrad process där möjligheten till överklagande minskar. Natur- och kulturmiljöfrågor är komplexa och möjligheten till reversibilitet vid påtaglig skada, om byggherren påbörjar arbetet innan tillstånd har getts, kommer att få negativa konsekvenser.

ArbetSam anser att natur- och kulturarvsfrågorna i bygglovsprocessen måste behandlas så tidigt att det inte finns en risk för en negativ påverkan av de värden som natur- och kulturarvet representerar. ArbetSams medlemmar representerar en mängd olika riktningar inom natur- och kulturarvet och det är viktigt att dessa intressen tas tillvara på ett sätt så att möjligheterna att driva dessa medlemsmuseer vidare inte påverkas av en eventuell förändring i nuvarande byggprocess.

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) är Sveriges största museiförening med drygt 580 medlemsmuseer. Medlemmarna i föreningen rekryteras från orter över hela Sverige. ArbetSam har i samarbete med Arbetets museum identifierat 1 500 museianläggningar i Sverige. Driftsformerna för dessa museer är mycket varierade: enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

#### Bakgrund

När Sverige industrialiserades fanns inte kapital att investera i ångmaskiner. Istället använde man sig av den billigare vattenkraften för att driva maskiner och produktionsutrustning. Sverige har därför, i motsats till exempelvis England, ett stort antal industriella anläggningar utanför städerna där vattenkraften varit en av lokaliseringsfaktorerna. Utanför storstadsområdena har marktrycket inte varit lika stort och många värdefulla industrianläggningar har därför bevarats åt eftervärlden. På dessa platser finns idag arbetslivsmuseer som på ett resurssnålt och hållbart sätt bevarar och befolkas dessa platser. Där berättar man historien om hur Sverige utvecklades från att vara ett jordbruksland till att bli en framgångsrik industrination. Industrisamhällets kulturarv berättar om hur industrialismen och de stora folkrörelserna i form av liberalism, frikyrkighet, nykterhet, kvinnorörelse och arbetarrörelse formade det moderna demokratiska Sverige.

Arbetslivsmuseerna berättar och levandegör historien genom arbete och vardag, ofta med maskiner och tekniska system i drift, men även om livet vid sidan av arbetet. Museernas huvudsakliga inriktning är att ur sina olika perspektiv bevara, bruka, och berätta om industrisamhällets kulturarv. Arbetslivsmuseernas samlingar är idag mycket omfattande. Man kan nog utan att överdriva konstatera att den största delen av bevarandet av industrisamhällets kulturarv vilar på ideella krafter.

Arbetslivsmuseerna har omkring 10 miljoner besök per år \*. Arbetslivsmuseerna har funnits med i Myndigheten för Kulturanalys officiella besöksstatistik från och med 2013. Det var ett viktigt steg för att få en rättvisare bild av totala antalet museibesök i Sverige.

\* Rapport Man måste vara lite tokig 2001:1. Utgivare: Riksantikvarieämbetet.



Mikael Parr  
Ordförande



Lovisa Almborg  
Verksamhetsledare